

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

***МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ
(ТЕОРІЇ ТОЧНИХ І ПРИРОДОЗНАВЧИХ НАУК)***

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма
«Політичні технології та аналіз політики»
Спеціальність С2 Політологія
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 6 від 18.11.2025 р.

Завідувач кафедри

Монолатій І. С.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Міждисциплінарний аналіз політики (теорії точних і природознавчих наук)
Викладач (-і)	Монолатій Іван Сергійович
Контактний телефон викладача	+380955826111
Е-mail викладача	ivan.monolatii@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	середа 15.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Міждисциплінарний аналіз політики (теорії точних і природознавчих наук)» спрямована на формування в здобувачів освіти комплексного уявлення про політику як складну, багаторівневу та динамічну систему, що може бути досліджена засобами точних, природничих і когнітивних наук. Курс поєднує теоретичні підходи сучасної політичної науки з філософією науки, теорією систем, функціональним аналізом, етноматематикою, теорією ігор. Особлива увага приділяється застосуванню теорій випадковостей для пояснення феноменів політичної нестабільності, ризиків і непередбачуваних наслідків політичних рішень. Курс має як теоретичну, так і практичну спрямованість. Він розвиває аналітичне та системне мислення, навички використання кількісних і якісних методів дослідження, моделювання політичних процесів, аналізу конфліктів і прогнозування політичної динаміки. Засвоєння дисципліни забезпечує здатність до інноваційного осмислення політичних явищ у контексті глобальної невизначеності, культурної різноманітності та технологічних змін. <u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Міждисциплінарний аналіз політики (теорії точних і природознавчих наук)» є система теоретичних знань, концепцій, моделей і методів, що забезпечують розуміння політичних процесів і явищ крізь призму сучасних міждисциплінарних підходів, які поєднують політичну науку з досягненнями точних, природничих і когнітивних наук. Предмет охоплює вивчення та практичне застосування теорій випадковостей і невизначеності, зокрема концепцій «Чорного лебедя» (Н. Талеб), «Сірого носорога» (М. Вукер), ефекту метелика (Е. Лоренц) та гіпотези «Червоної королеви» (Л. Ван Вален) для аналізу політичної динаміки, ризиків, кризових процесів і непередбачуваних наслідків політичних рішень. До кола предметних питань належить також осмислення апорій Зенона з Елеї як філософсько-методологічної основи розуміння парадоксів політичного руху та зміни; застосування теорії лінійної й фрактальної розмірності для моделювання нелінійних процесів у політичних системах; використання етноматематики для виявлення культурно обумовлених логік політичної поведінки та прийняття рішень; а також інтеграція положень теорії ігор Дж. фон Ноймана і О. Моргенштерна для пояснення стратегічної взаємодії політичних акторів у ситуаціях	

конфлікту, конкуренції й співпраці. У такий спосіб дисципліна формуватиме у здобувачів системне, аналітичне та прогностичне мислення, необхідне для моделювання політичної реальності як складної, відкритої, самоорганізованої системи, що функціонує в умовах багатовимірної невизначеності.

Лекційні заняття системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам освіти усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання. Проведення практичних та семінарських занять має на меті надати здобувачам вищої освіти першого рівня навички практичного застосування набутих під час лекцій теоретичних знань про поняття, зміст понять з царини політичної науки, етнічної історії, етнопсихології. Самостійна робота здобувачів освіти є невід'ємною складовою частиною навчального процесу. Основна мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, передбаченого програмою курсу і не охопленого іншими видами занять – лекційними, семінарськими тощо. Самостійна робота здобувачів освіти сприяє розвитку критичного мислення, формуванню аналітичних умінь і навичок цілеспрямованої роботи з науковими джерелами, нормативно-правовими актами, аналітичними звітами, а також основною та допоміжною літературою з проблем з проблем міждисциплінарного аналізу політики, теорій точних і природознавчих наук, що застосовуються у політичних дослідженнях. Самостійна робота спрямована на поглиблення розуміння теоретичних засад політичного аналізу, опанування сучасних методів моделювання політичних процесів, засвоєння навичок порівняльного та системного підходу до оцінки політичних явищ, а також розвиток здатності формулювати власні наукові судження, узагальнення та висновки. Вона передбачає виконання індивідуальних аналітичних і дослідницьких завдань, підготовку письмових робіт, аналітичних есе, презентацій, моделювання політичних ситуацій і розроблення інноваційних рішень у сфері публічної політики та урядування.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни « Міждисциплінарний аналіз політики (теорії точних і природознавчих наук)» є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про політичну реальність як складну, багатовимірну та самоорганізовану систему, що може бути проаналізована за допомогою теоретичних і методологічних підходів точних і природничих наук. Дисципліна має на меті розвиток здатності до міждисциплінарного мислення, аналітичного та системного підходу до політичних явищ, оволодіння інструментарієм кількісного й якісного аналізу, моделювання політичних процесів і прогнозування політичної динаміки в умовах невизначеності. Засвоєння курсу спрямоване на формування компетентностей, необхідних для застосування математичних, природничо-наукових, когнітивних та інформаційно-аналітичних методів у політичних дослідженнях, а також для розроблення інноваційних рішень у сфері публічної політики, політичного управління та стратегічного планування.

Основними цілями дисципліни є формування теоретичних і практичних знань щодо міждисциплінарного аналізу політики, заснованого на інтеграції концепцій і методів політичної науки з теоретичними моделями точних і природничих наук; опанування сучасних підходів до системного, структурного, математичного та когнітивного моделювання політичних процесів; розвиток умінь застосовувати кількісні й якісні методи дослідження для виявлення закономірностей політичної поведінки, функціонування політичних інститутів і динаміки владних відносин; набуття здатності до критичного осмислення складних політичних явищ у контексті невизначеності, глобалізації та технологічних трансформацій.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

ІК-1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.

Загальні компетентності

ЗК-04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК-05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

СК-06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Предметні результати навчання

ПРН-01. Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.

ПРН-02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПРН-04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПРН-08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
---------	---------------	------------------------	-----------------------------

2	C2 Політологія	1	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	семі-нарські заняття сам. роб.
Тема 1. Політика як складна система: міждисциплінарні виміри аналізу (політична реальність у світлі системного та синергетичного підходів; лінійність і нелінійність політичних процесів; політична динаміка як само-організація: порядок із хаосу).		2	4 12
Тема 2. Теорії випадковостей і невизначеності в політиці (політичні події як наслідок стохастичних і фрактальних процесів; теорії «Чорного лебедя», «Сірого носорога», ефект метелика, «Червоної королеви» в аналізі політики).		2	4 12
Тема 3. Простір, рух і парадокс у політиці (апорії Зенона та сучасна політична методологія; філософські основи аналізу політичної зміни: апорії Зенона як метафора політичного процесу; політична стабільність і динаміка у контексті парадоксів спостереження й дії).		2	4 12
Тема 4. Фрактальні виміри політичної реальності та етноматематика політичної поведінки (теорії лінійної та фрактальної розмірності: політичний простір як багаторівнева структура; етноматематика: культурно зумовлені моделі логіки, числа, пропорції у політичному мисленні; математичні метафори і символи в політичних культурах).		2	4 12
Тема 5. Теорія ігор та когнітивно-аналітичні моделі прийняття політичних рішень (основи теорії ігор Дж. фон Ноймана і О. Моргенштерна в аналізі стратегічної взаємодії політичних акторів; Моделі раціональності, конфлікту, кооперації й компромісу в політичних іграх; когнітивні упередження, парадокси вибору і сценарії прийняття рішень).		2	4 12
ЗАГ:		10	20 60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів: 25 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття та самостійну роботу (5 балів) визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок; 5 балів – контроль самостійної роботи; 20 балів – індивідуальна (самостійна) робота студентів 10 б. – написання і оформлення реферату, 10 б. – презентація у форматі PowerPoint на визначену тему. 50 балів – Модульна контрольна робота (письмові (тестові) завдання з курсу на останньому занятті.).		

Вимоги до письмових робіт	Написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач освіти не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 25–1: відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти. 49–26: відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; здобувач освіти демонструє знання окремих фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє інструментарієм політичної науки, термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 69–50: відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває політичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє термінами і поняттями політичної науки; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 89–70: відповідь структурована, містить або вступ або висновок; студент розкриває політичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє хронологією, географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 100–90: відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; студент повноцінно розкриває політичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє термінами і поняттями політичної науки; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: мінімальний обсяг – 20 слайдів; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності. Індивідуальний проект – це письмовий виклад ідей опрацьованої літератури з теми, є результатом наукового дослідження, що написаний на основі критичного аналізу літератури, матеріалів інтернету та інших джерел, яке опрацьовує студент (ка).
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь здобувачів освіти у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються такі форми роботи на семінарських заняттях: виступ, озонування, рецензія, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно

	до стобальної шкали за такими критеріями: <i>«відмінно» (100–90):</i> здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; <i>«добре» (89–70):</i> здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; <i>«задовільно» (69–50):</i> здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; <i>«незадовільно» (49–1):</i> здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 26 б.
Підсумковий контроль	Рівень знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість балів.
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи: студент зобов'язаний добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, які виносяться на практичні заняття та самостійну роботу. вчасно виконати письмове завдання (підготовка реферату; виконати підсумковий тест у зазначений день. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин,	

оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Академічна доброчесність: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача кожної середи о 15.00.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах самоосвіти Prometheus, Ed Era, Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Література:

Основна

1. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів: Кальварія, 2006. 474 с.
2. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах. З передм. Ф. Фукуями. Пер. з англ. Т. Цимбал. Київ: Наш формат, 2020. 448 с.
3. Гелнер Е. Нації та націоналізм; Націоналізм: Пер. з англ. Г. Касьянов. Київ: Таксон, 2003. 300 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Gellner_Ernest/Natsii_ta_natsionalizm_Natsionalizm/

4. Монолатій І. Апорії Зенона як спосіб пояснення парадоксів міжетнічної взаємодії: приклад Галичини. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2024. Т. 49. С. 231-247. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ippss_2024_49_22
5. Монолатій І. Зоосад революції. Західноукраїнська державність 1918–1923рр. і теорії випадковостей XX – початку XXI сторіч. ІваноФранківськ: Лілея-НВ, 2020. 352 с. https://lib-repo.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/15166/1/Monolatii_Zoosad%20revolucji_2020-2-19.pdf
6. Монолатій І. Категорія «соборність України» як фрактал. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2023. Т. 47. С. 313-325. <https://doi.org/10.31861/mhpi2023.47.313-32>
7. Монолатій І. Сила ЗУНР. Вибрані питання потенціалу, безпеки і дипломатії держави. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2020. 88 с.
8. Монолатій І. Синтетичні виміри потенціалу Західно-Української Народної Республіки. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2022. Т. 45. С. 228-246. <https://doi.org/10.31861/mhpi2022.45.228-246>
9. Монолатій І. Сучасні міждисциплінарні підходи у вивченні воєнно-політичних конфліктів (на прикладі українсько-польської війни 1918–1919 рр.). *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2025. Т. 51. С. 110-123. <https://doi.org/10.31861/mhpi2025.51.110-123>
10. Монолатій І. «Чорні лебеді» Української революції: (не)ймовірні випадки західноукраїнської державності. *Український історичний журнал*. 2020. № 6. С. 120-138. http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_6_12
11. Політична наука. Методи досліджень. Підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 320 с.
12. Сміт Е. Д. Національна ідентичність. Пер. з англ. П. Таращук. Київ: Основи, 1994. 223 с. <http://litopys.org.ua/smith/smi.htm>
13. Сміт Е. Д. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Пер. з англ. П. Таращук. Київ: Темпора, 2010. 312 с. <http://litopys.org.ua/smith/smc.htm>
14. Талеб Н. Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті. 2-ге вид. Пер. з англ. М. Климчук. Київ: Наш формат, 2019. 400 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Taleb_Nasim_Nikolas/Antykrykhkist_Pro_nevrazlyve_u_realnomu_zhytti/
15. Талеб Н. Чорний лебідь. Про (не)ймовірне у реальному житті. 2-ге вид. Пер. з англ. М. Климчук. Київ: Наш формат, 2019. 392 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Taleb_Nasim_Nikolas/Chornyi_lebid_Pro_neimovirne_u_realnomu_zhytti/

Допоміжна

16. Арон Р. Війна і мир між націями. Пер. з фр. В. Шовкун, Г. Філіпчук, З. Борисюк, Київ: Юніверс, 2000. 685 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Aron_Raymond/Myr_i_viina_mizh_natsiamy/
17. Елленберг Дж. Як ніколи не помилятися. Сила математичного мислення. 5-те вид., виправл. Пер. з англ. А. Міщенко. Київ: Наш формат, 2024. 407 с.
18. Кант І. Прологомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука. Вид. 2-ге, уточн. і доп. Пер. з нім. В. Терлецького. Харків: Фоліо, 2024. LXX + 214 с.
19. Монтень М. Проби. Вибране. Пер. з фр. А. Перепаді. Харків: Фоліо, 2012. 443 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Michel_Montaigne/Proby_Kn1/
20. Платон. Держава. Вид. 2-ге, переробл. Пер. з давньогрец. Д. Коваль. Львів: Априорі, 2021. 464 с. <http://litopys.org.ua/plato/plat.htm>
21. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Пер. з англ. О. Коваленко. Київ: Основи, 1994. Т. 1. 444 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Popper_Karl/Vidkryte_suspilstvo_ta_oho_vorohy_Tom_1.pdf

22. Стефан Яворський. Філософські твори. Т. 2. Натурфілософські твори. Пер. І. Захара. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 768 с.
23. Фея О. Пригоди фізичних законів. Київ: Темпора, 2025. 544 с.
24. Monolatii S. The Western Ukrainian Statehood 1918–1923 and the Theories of Randomness in the 20th – early 21st Centuries. *Wschód Europy. Studia humanistyczno-społeczne*. Vol. 9, No 2. P. 219-233. DOI: [10.17951/we.2023.9.2.219-233](https://doi.org/10.17951/we.2023.9.2.219-233)
25. Monolatii I. Ethno-Safety Potential During the Polish-Ukrainian War for Halychyna in 1918. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 9, 2 (Jul. 2022), 18–24. <https://doi.org/10.15330/jpnu.9.2.18-24>

Відеоматеріали

Монолатій І. Про політичний зоосад, чорних лебедів та сірого носорога ЗУНР
<https://www.youtube.com/watch?v=5m3eUSfhrIQ>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Карпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач

Монолатій І. С.